

เทศน์เช้า วันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๐

พระอาจารย์สงบ มนัสสนุโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ คนที่มาวัดมาวา คนที่ตื่น คนที่หูตาสว่างกระจ่างแจ้ง คนที่หลับไหล คนที่หลับไหลเขาอยู่บ้านอยู่เรือนของเขา เขาหลับไหลไปกับชีวิต หลับไหลไปกับโลก นี่วันพระ วันพระคือวันแสงบุญของเรา วันทำบุญกุศลของเรา เวลาโดยลัทธิศาสนาอื่น เขาต้องไปแสงบุญของเขา ใ้เราแสงบุญนะ แสงบุญถ้ามีครูบาอาจารย์ของเรา แสงบุญกลางหัวใจนี้ เวลาแสงบุญ เห็นใหม่ เข้าห้องพระ สวดมนต์ ทำวัตรแล้วนั่งภาวนา

การภาวนาของเราคือหาพุทธะ พุทธะคือหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอยู่กลางหัวใจนี้ ถ้ากลางหัวใจนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาเกิดมา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดมา เห็นใหม่ ด้วยความสว่างไสว ว่างไป ๗ ก้าว “เราเกิดมาชาตินี้เป็นชาติสุดท้าย เราจะไม่กลับมาเกิดอีก” ทั้งๆ ที่เป็นราชกุมารนะ เกิดมาด้วยความสว่างไสว เกิดมาด้วยเหตุที่แจ่มแจ้งใจ

ใ้เราก็ก่เกิดมา เกิดมาด้วยความมืดบอดใจ เราเกิดมา ความมืดบอด ความมืดบอดก็จมอยู่กับโลกนี้ไง ถ้าความจมอยู่กับโลก จมอยู่กับโลก เขาจมอยู่กับโลก เกิดมามีศักยภาพเกิดมานะ สิ่งที่มีค่าที่สุดคือชีวิต ชีวิตของคน สิ่งมีชีวิตมีค่ามาก มีค่ามาก แต่การมีค่านั้นมันอยู่ที่กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน เวลาสัตว์เกิด เกิดในภพในชาติต่างๆ สถานะความเกิดอันนั้นมันครอบไว้ การครอบไว้ ดูสัตว์ สัตว์มันอยู่โดยสัญชาตญาณของมัน

มนุษย์ มนุษย์มันอยู่โดยธาตุ ๔ ชั้น ๕ ถ้าธาตุ ๔ ชั้น ๕ แต่คนที่มีอำนาจวาสนาบารมี เขาจะออกจาก ออกจากวงครอบของมันไง ออกจากถึงขะ ถึงขะคือชั้น ๕ คือความรู้สึกรู้จักคิด แต่ความรู้สึกรู้จักคิดนี้ ถ้าจิตนี้มันผ่านความรู้สึกรู้จักคิดนี้ออกไป มันพ้นออกไปจากการครอบงำของกิเลสใจ

กิเลสตัวมันเป็นอย่างไร? กิเลสมันใช้อะไรเป็นอาวุธ?

กิเลสมันใช้ค้นหาความทะยานอยาก ใช้ความอยากของเราเป็นอาวุธ อาวุธหลอกล่อเราไปง ิอยากได้สิ่งใด ปรารถนาสิ่งใด มันล่อไปทั้งนั้นเลย แล้วสมความปรารถนา หรือไม่สมความปรารถนา

แต่การแสวงหาของเรา การแสวงหาพุทธะ การแสวงบุญของเราคือการนั่งลงเป็นการเรียบง่ายที่สุด การแสวงบุญของเราคือค้นคว้าหาในร่างกายนี้ ถ้าร่างกายนี้พบนะ ถ้าใครทำความสงบของใจก็ได้ คนแค่ทำสมาธิได้เท่านั้นนะ มันจะซาบซึ่งธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาก ถ้าเป็นสัมมาสมาธินะ ถ้าเป็นมิจฉาสมาธิ มิจฉาสมาธิมันเข้าไปจมอยู่กับฤทธิเดชอันนั้นนะ จมอยู่กับพลังของจิต พลังของจิต

จิตนี้มีกำลังมาก เวลาคนเกิดไฟไหม้ คนเกิดเล่นการพนันตำรวจจับ มันกระโดดโลดเต้นไปได้ทั้งนั้น กำลังของมัน กำลังของมัน เพราะกำลังตอนนั้นมันฟรีของมัน มันปล่อยธรรมชาติของมันไป แต่เวลาเป็นมิจฉาปฏิภาณ เห็นไหม เป็นมิจฉาสมาธิ เห็นไหม เป็นมิจฉาสมาธิมันก็มีกำลังของมันไป ถ้ากำลังมันใช้เช่นนั้นใช่ไหม

แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ เห็นไหม สุขสงบ มีสติสัมปชัญญะ มันมีความสุขมาก สุขุมมาก สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี

ในโลกนี้ที่แสวงหาความสุขนั้น เขาก็พยายามเสพสิ่งใดที่กิเลสมันชอบ ถ้าเสพสิ่งใดแล้วสิ่งนั้นว่าเป็นความสุข ความสุข มันเจือด้วยอามิส อามิสใจ มันเป็นอามิส มันไม่สะอาดบริสุทธิ์

แต่ถ้าเป็นความสะอาดบริสุทธิ์ของธรรมชาติ เห็นไหม หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ หายใจเข้านี่ก็พุท หายใจออกนี่ก็โธ เพราะอะไร เพราะธรรมชาติของมนุษย์ สิ่งมีชีวิตต้องมีออกซิเจน สิ่งมีชีวิตมันต้องมีการหายใจ สิ่งที่เกิดการหายใจ การหายใจนั้นหายใจเพื่อการดำรงชีพ แต่ถ้ามีสติสัมปชัญญะ เห็นไหม การหายใจนั้นด้วยสติด้วยปัญญา มันเป็นอานาปานสติ เป็นพุทธานุสติ เราใกล้ชิดองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป

เราบอกว่าเราเป็นชาวพุทธไป เราหูตาสว่างไป เราเกิดมา เราเกิดมาด้วยสติด้วยปัญญา เราแสวงหาบุญกุศลของเราไป แต่บุญกุศลอย่างนี้มันก็สร้างขึ้นมาสรางให้หัวใจดวงนี้ กรรมจำแนกสัตว์ให้เกิดต่างๆ กัน ถ้ามันมีบุญกุศลมันก็สูงขึ้น มันก็ลอยขึ้นสู่ความเบาของมัน ถ้ามัน

มีแต่ความกดดัน หัวใจมันมีแต่ความทุกข์ความยาก มันก็กดให้ต่ำลง เห็นไหม กดให้ต่ำลง กดให้ต่ำลง มันไปตามนั้นนะ มันเป็นวิทยาศาสตร์ มันเป็นข้อเท็จจริงของมันไป

แต่ถ้าเรามีสติปัญญาของเรา เห็นไหม เราเสียสละ การเสียสละนี้มันไปขัดแย้งกับความตระหนี่ถี่เหนียวความรู้สึกนึกคิดของเรา มันไปขัดแย้งกัน ทำไมเราต้องให้ อ้าว! เราให้เพื่อสร้างอำนาจวาสนาบารมีไป เราให้เพื่อหัวใจเข้มแข็งไป เพราะเราเป็นผู้ให้ใช่ไหม ถ้าเราไม่เป็นผู้ให้ เราเป็นผู้รับ ถ้าเราจะเป็นผู้รับเราแสวงหามาเพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์กับเรา มันบีบคั้นเรา ของมีท่วมโลก ในบ้านเรามีมหาศาลเลย แต่มันกดทับใจ ของในบ้านเรามีมากมาย เราไม่ได้ใช้ไม่ได้สอยมันด้วย แล้วยังอยากได้อีก แล้วมันมีคุณค่าอะไรกับหัวใจดวงนั้น

คนจนผู้ยิ่งใหญ่ หลวงตาท่านเป็นคนจนผู้ยิ่งใหญ่ สมบัติของพระมีบริวาร ๘ ถ้ามีบริวาร ๘ เห็นไหม ท่านบอกว่าท่านไม่มีนะ ท่านถึงรบกวนชาวบ้าน รบกวนเพื่ออะไร เพื่อพยายามเปิดทางให้เขาเสียสละของเขา เสียสละนั้นเพื่อมาช่วยชาติ ท่านบอกว่าท่านมีนะ มีเท่าไรท่านหมดท่านนั้นนะ ท่านบอกถ้าท่านมี นี่ท่านไม่มีไป คนจนผู้ยิ่งใหญ่ ช่วยชาติได้เป็นหมื่นๆ ล้าน คนจนผู้ยิ่งใหญ่ทรัพย์สมบัติของตนมีแค่บริวาร ๘ นี่คนจนผู้ยิ่งใหญ่

คือจะบอกว่าคนที่สะอาดบริสุทธิ์ คนที่มีความสุข ไม่ต้องมีอะไรเลย สมบัติไม่มี สมบัติไม่มี แต่มีคุณธรรมในใจ มีหลักธรรมในหัวใจนี้ ถ้ามีหลักธรรมในหัวใจนี้ละ สิ่งหัวใจนี้มันมีความสุข วิมุตติสุข วิมุตติสุข เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วเสวยวิมุตติสุข วิมุตติสุขนะ “จะสอนใครได้หนอ จะสอนใครได้หนอ”

เพราะความสุขอย่างนี้คนเข้าใจไม่ถึง พวกเราจะถามกันว่าวิมุตติสุขมันเป็นอย่างไร ถ้าสุขเวทนา สุขที่มันสัมผัสได้ สุขที่เจอด้วยอามิสเราก็รู้ได้ใช่ไหม เรามีเงินมากๆ เราก็มีความสุข เรามีคนยกย่องสรรเสริญเราก็มีความสุข เรามีคนล้อมหน้าล้อมหลังมีความสุข มีความสุข

ถ้าทางโลกเป็นทางโลกของเขา โลกธรรม ๘ ถ้าเป็นทางธรรมนั้นไร้สาระมาก ไร้สาระเพราะอะไร การคลุกคลี ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เราไม่คลุกคลีในหมู่คณะ เราไม่คลุกคลี ถ้าเราไม่คลุกคลีมันต้องพยายามจะออกหาวิเวกไป พรหมจรรย์ พรหมจรรย์ ถ้าพรหมจรรย์ของเรา เห็นไหม มันแยกแยะได้ คนที่มีคุณธรรมนะ

เขาอยู่ของเขาด้วยตัวคนเดียว ด้วยความสุข ความสงบในใจของเขา มีความสุข มีความสุข มีความสุข มีบุคคลที่สองเข้ามาวุ่นวายแล้ว ต้องไปยุ่งวุ่นวายกับเขาแล้ว

แต่ใช้พวกโลกๆ นั้นนะ มันต้องการคนล้อมหน้าล้อมหลัง สร้างมวลชนขึ้นมาเพื่อคุ้มครองดูแลมัน มันเป็นความจริงหรือ ความจริงทำไมไม่เกินหน้าความจริง

ถ้าเป็นความจริงๆ ความจริงเป็นสิ่งที่ไม่ตาย แต่คนพูดความจริงตายหมดแล้ว ถ้าความจริงเป็นสิ่งไม่ตาย แล้วถ้าหัวใจมันเป็นความจริงๆ มันไม่ต้องอาศัยสิ่งใดเลยถ้าเป็นธรรม เป็นธรรมไง เราแสวงหาสิ่งนั้นไง ถ้าเราแสวงหาสิ่งนั้นเราต้องพยายามของเรา เราพยายามของเรา เพราะคนที่จะทำสิ่งนี้ได้มันต้องมีความมั่นคงของใจใจ ถ้าความมั่นคงของใจเขาเรียกว่าบารมีๆ ถ้าบารมีของคน คนที่มีบารมีมาก แต่บารมีนั้นไปเดินตามกิเลสใจ ให้กิเลสมันชักนำไป ไปสร้างสมใจ

แต่ถ้ามันเป็นบารมีธรรม เห็นไหม ถ้าเป็นบารมีธรรมเข้มแข็งมาก ใครจะเสียดสีขนาดไหน ใครจะทิ่มตำขนาดไหน ไม่สน มันเรื่องของเขา ไม่ใช่เรื่องของเรา เรื่องของเรา หัวใจเรา เรารู้ดี หัวใจเรา เราทำสิ่งใดเรารู้ดี เว้นไว้แต่กิเลสมันครอบงำ เราเป็นอวิชชาคือความไม่รู้ ไม่รู้แล้วมันผิดพลาดไป

แต่ถ้ามันเป็นสัมมาทิฐิ ความเห็นถูกต้องดีงาม เรารู้ดี รู้ดีทั้งนั้น เพราะปฏิบัติไปแล้ว คนที่ปฏิบัติเวลาปฏิบัติไปแล้ว ถ้ามันไปตัน เวลาปฏิบัติแล้วมันไปไม่ได้ มันกดทับหัวใจทั้งนั้น มันบีบคั้นใจทั้งนั้น นี่รู้ดี คนภาวนารู้ ถ้ามันผ่านไปได้ มันผ่านไปได้ มันก็ดูดีน้ำ กระแสน้ำเห็นไหม กั้นเขื่อนมันยังดันเขื่อนเลย นี่ก็เหมือนกัน ทำขนาดไหน มันไปอัดอั้นตันใจ มันก็เป็นอย่างนั้น มันรู้ดีทั้งนั้น มันไปไม่ได้ แล้วมันไปไม่ได้ เห็นไหม พอไปไม่ได้มันคืออะไร นั่นคืออะไร มันอันอยู่นั้นนะ

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ยังไปต่อได้ ไปต่อได้ ถ้าไปต่อได้มันก็ต้องพัฒนาต่อไปได้ ถ้าพัฒนาต่อไปได้ นี่ใจเราถึงหวังพึ่งครูบาอาจารย์ไง ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านจะชี้ทางเราให้ ชี้ทางเราให้ ถ้าชี้ทางเราให้มันก็เป็นทางธรรม ไม่ใช่ทางโลก

ถ้าทางโลกมันเป็นการคลุกคลีกัน เป็นการสอพลอ ว่าอย่างนั้นเลย เป็นการสอพลอ ถ้าเป็นโลกเป็นอย่างนั้นหมด สุดทำยลงที่นั่น ปฏิบัติเพื่ออย่างนั้นใช่ไหม ปฏิบัติเพื่อไปยอมจำนน

มันใช้ใหม่ เราปฏิบัติเพื่อฆ่ากิเลส เราไม่ใช่ปฏิบัติเพื่อไปยอมจำนนกับกิเลสไป ปฏิบัติไปแล้วไปยอมจำนนกับมัน แต่ถ้าปฏิบัติไปแล้วสลัดทิ้งหมด มันต้องเหนือโลกไป

สิ่งนี้โลกๆ ทั้งนั้น ในทางโลก เห็นใหม่ ผู้ที่มีชื่อเสียงเขาก็ทำของเขาได้ทั้งนั้น หากคนมาล้อมหน้าล้อมหลัง ทุกคนทำได้ทั้งนั้น ทางโลกก็ทำได้ ใครก็ทำได้ แต่มันจริงหรือไม่จริงอีกเรื่องหนึ่ง จริงหมายความว่าเขามาด้วยศรัทธา เขามาด้วยสุจริต แต่ถ้าไม่จริงจ้ำงเขามาทั้งนั้น ทั้งจ้ำงเขามา ชักนำเขามา ขนเขามา แล้วประโยชน์อะไรละ อ้าว! ประโยชน์ก็เพื่อประโยชน์ของตนไป ประโยชน์ของตนอย่างนี้หรือเป็นธรรม

แต่ถ้าเป็นธรรม เป็นธรรมของเรา เห็นใหม่ เวลาเขามามันเจตนาของเขา เวลาเจตนาของเขา ถ้าเจตนาอันนั้นมันเกิดขึ้น เวลาบุญ บุญมาก บุญน้อยมันอยู่ที่เจตนา เจตนาที่สะอาด บริสุทธิ์ปราศจาก ผู้ให้ด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ สิ่งที่ได้หามา หามาด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ เวลาเสียสละไปแล้วปลื้มใจ ผู้รับ รับด้วยความสะอาดบริสุทธิ์ รับแล้วใช้สอยด้วยเป็นสุจริต สิ่งที่ใช้สอยมาเป็นประโยชน์นั้นนี้ปราศจาก บุญมันเกิดอย่างนี้

บุญมันไม่ใช่อย่างนั้นล่อหน้าล่อหลัง ลับลมคมใน ใ้อลับลมคมในนั้นมันกิเลสทั้งนั้น เรื่องโลกๆ แล้วเราต้องการอย่างนั้นใหม่

ถ้าเราไม่ต้องการอย่างนั้นย้อนกลับมาที่การปฏิบัติ มันเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติปฏิญญาโกณะ คำว่า “เป็นปัจเจกตั้ง” มันรู้จำเพาะตน มันรู้ในหัวใจของเรา หัวใจต้องรู้ได้ ถ้าสติ สติมันยับยั้งได้ ถ้าเริ่มรับรู้ไม่ได้ สัมหล่น เวลาสัมหล่นมันหยุด เอ๊ะ! แปลกใจ เอ๊ะ! จิตทำไมเป็นอย่างนี้ ใ้อันนั้นนะสัมหล่น พอสัมหล่นแล้วมันเป็นการยืนยันกับจิตว่าสังขารมันมีอยู่จริง ถ้ามีอยู่จริงแล้วเราก็กัดกัดประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา ด้วยการตั้งสติ ด้วยคำบริกรรม กัดกัดจนมีความชำนาญ ชำนาญในวิธี ชำนาญในการเข้า ในการออก เข้าสมาธิ ออกสมาธิ

สมาธิต้องเข้าด้วยหรือ สมาธิคืออะไร สมาธิเกิดจากจิต สมาธิที่อื่นไม่มี ที่อื่นมันเป็นชื่อทั้งนั้น ถ้าสมาธิมันมีขึ้น มีขึ้นกับจิตของสัตว์โลก ถ้าจิตของสัตว์โลกมันละเอียดเข้ามา มันละเอียดลึกซึ้งเข้าไป ลึกซึ้งเข้าไปจนเป็นขณิกะ เป็นอุปจาระ เป็นอัปปนา ถ้าไม่เคยเข้าถึงอัปปนาก็ยังรู้จักอัปปนา ถ้าเข้าถึงขณิกะได้ ก็ว่าขณิกะนี้สุดยอด เวลาเข้าไปถึงอุปจาระ อุปจาระก็มหัศจรรย์ เวลาเข้าไปถึงอัปปนา อ้อ! มันรู้แจ้งหมดเลยในวงของสมาธิ

หลวงตาบอกว่า สมาธิก็น้ำล้นแก้ว ก็เท่านั้นนะ แต่ถ้าไม่มีสมาธิเลย เข้าครัวแล้วไม่มีน้ำทำอะไรไม่ได้ การทำธุรกิจไม่มีเงิน ธุรกิจเดินไปไม่ได้ การประพฤติปฏิบัติไม่มีสมาธิเป็นไปไม่ได้ ไม่มีทาง เป็นไปไม่ได้ แต่มันต้องมีสมาธิหล่อเลี้ยงทั้งนั้น มีสมาธิเป็นกำลังทั้งนั้น มันถึงจะเป็นไปได้ นี่สมาธิก็เป็นสมาธิใช่ไหม ถ้าไม่มีสมาธิเลย เราจะมีทุนที่ไหน เราจะเริ่มต้นกันอย่างไร เพราะมีสมาธิ เพราะสมาธิมันเป็นสัมมาสมาธิ คือจิตสงบระงับแล้วมีสติปัญญา

เหมือนกับบุคคลเริ่มต้นออกจากจุดสตาร์ท ออกจากการขวนขวายหาประโยชน์เพื่อหัวใจดวงนี้ แต่ใจของตนก็ไม่เห็น สิ่งใดก็ไม่เห็น เห็นแต่อาการ เห็นแต่ความอยาก เห็นแต่กิเลส มันก็เลยกว้านไปบำรุงกิเลสหมดเลย มีแต่กิเลสทั้งนั้น ปฏิบัติก็เพ้อซามัน ปฏิบัติแล้วก็ต้องให้คนนับหน้าถือตา ปฏิบัติแล้วให้คนรู้จัก

คนรู้จักกับปัจจัยตั้ง สันทิฏฐิโก เรารู้จักกับธรรมะ อันไหนสำคัญกว่ากัน ถ้าอันไหนมันสำคัญกว่ากันนะ เราหลีกเลี่ยง

การภาวนานะ ครูบาอาจารย์ที่ประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านดูก็รึแล้วก็รู้แล้ว ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติก็สำรวจระวัง สำรวมระวังในจิตของเขา เพราะเวลามันเสื่อม เวลามันผิดพลาดไป มันจะฟื้นฟูแสนยาก ถ้ามันเสื่อมไปแล้ว ถ้าคนไม่มีโอกาส คนนั้นคือแค่นั้นนะ แล้วเสื่อมไป จะพูดก็พูด แต่อึดอัด เคยเป็น เคยเป็น แต่ปัจจุบันอยู่ท่ามกลางกองไฟ แต่ทำหน้าที่หัวหลังหลอก ทำยิ้มๆ เวลาทำแล้วมีความสุข เขาเอาสิ่งที่เคยเป็นนั้นนะมาเล่า แต่ความจริงไม่เป็น

ถ้าความจริงเป็นนะ เขาจะรักษาของเขา เพราะมันเป็นปัจจุบัน ของที่เป็นปัจจุบัน เห็นใหม่ ดุสิต อาหารเก็บไว้ไม่ดี มันก็บูดเสียหายใช่ไหม ถ้าเป็นอากาศถ้าเราเก็บไว้ไม่ดี ดุสิต อากาศที่เขาเอาไว้ทำประโยชน์ เขาต้องมีสิ่งบรรจุกัณฑ์ใส่มัน

นี่ก็เหมือนกัน หัวใจที่มันจะสงบระงับมันเพราะอะไร ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ ถ้าไม่มีเหตุมันจะมาได้อย่างไร ถ้ามีเหตุมีสติอย่างไร มีค่าบริการอย่างไร มันถึงสงบเข้ามา ถ้าสงบเข้ามาแล้ว เป็นสัมมาสมาธิแล้ว มีอำนาจวาสนาแล้ว ชำนาญในวิธีคือเคยเจริญแล้วเสื่อม เสื่อมแล้วเจริญ เคยเข้าเคยออก เวลาถ้ามันมีความสมบูรณ์ของมัน น้อมไปสู่ น้อมไปสู่สติปัญญา ๔ ถ้าน้อมไปสู่สติปัญญา ๔ การเห็นสติปัญญา ๔ นั่นคือการเห็นช่องทางที่กิเลสมันออกไป

ส่งออกไปยึด รู้ข้างนอก รู้ข้างใน ข้างนอกจะมีก็ต้องมีข้างในก่อน เพราะข้างในมันออกไปเอาข้างนอก

ซากศพมันไม่เคยโกงใคร ซากศพมันไม่เคยไปแย่งชิงกับใคร เพราะมันไม่มีจิต เพราะจิตออกจากร่างแล้วซากศพก็คือซากศพ ใจคนมีชีวิตนี้แหละ ใจคนมีชีวิตมันเที่ยวไปกว้านมา นั้งเฉยๆ นะ ทำเรียบร้อยนะ แต่มันคิดไปรอบโลก นั้งนั้นใจนั้งเฉยๆ มันขโมยเขามาหมดแล้ว ของใครก็ไม่ว่า บอกของกู ของกู นี่ก็อยากได้อีกทีไปทั้งนั้น ไปขโมยมาเป็นของตนทั้งหมดเลย แล้วมันเป็นเรื่องหรือเปล่า มันไม่เห็นจริงสักอย่าง

ถ้ามันมีสติมีค่าบาริกรรม มันจะรู้มันจะเห็น ถ้ามันรู้มันเห็นขึ้นมา นี่ใจธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ มันต้องมีเหตุ มันต้องมีเหตุมีการกระทำมันถึงเป็นสมาธิ แล้วสมาธิลึกซึ่งขนาดไหน สมาธิแล้ว ถ้ามันมีกำลังแล้ว ยกขึ้นวิปัสสนาเป็นหรือไม่เป็น ตรงนี้สำคัญมากที่สุด

ในพระพุทธศาสนา เห็นไหม ภาวนามยปัญญา ปัญญาเกิดจากการภาวนา ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการจดจำ ไม่ใช่ปัญญาเกิดจากการท่องบ่น ไม่ใช่! ไม่ใช่! สิ่งนั้นมันเป็นการศึกษา เป็นสุดตมยปัญญา จินตมยปัญญา ภาวนามยปัญญา ภาวนามยปัญญาเกิดขึ้นเกิดจากอำนาจวาสนา เกิดจากเรามาทำบุญกุศล คนที่มีอำนาจวาสนา ได้เสียสละ ได้ทำบุญกุศล เห็นไหม นี่มันเปิดกว้าง มันยอมรับเหตุรับผลนะ คนที่มีวาสนามันยอมรับฟัง แต่ถ้าคนคับแคบไม่ฟังอะไรเลย เราคิดถูก เราคิดดี เราทำดีแล้ว นั่นแหละนอนจมอยู่กับมัน นั้งนะ ไปไหนไม่รอดหรอก

แต่ถ้าวันไหนที่คิดถูกคิดดี มาพิจารณาดีจริงหรือเปล่า ถ้าดีจริงมันต้องพัฒนามากขึ้นไปกว่านี้ ถ้ามันดีไม่จริง สิ่งนี้เราต้องวาง แล้วเราต้องบาริกรรมให้มากขึ้น เราต้องใช้สติปัญญาให้มากขึ้น ให้มันละเอียดลึกซึ่งเข้าไป พอมันละเอียดลึกซึ่งเข้าไป พอมันไปเห็น อ้อ! ไซ้ เมื่อกั้นนอนจมอยู่นั้น นี่ได้ทั้งได้วางมาแล้ว มานี้ มานี้ก็ยังติดตรงนี้อีกละ มันต้องไปเรื่อยๆ ทำของมันไปเรื่อยๆ มันละเอียดลึกซึ่งของมันไปเรื่อยๆ ทำซ้ำ ทำซ้ำ ทำซ้ำขึ้นมาเพื่อฝึกหัดให้มันฉลาดขึ้นมา ให้มันรู้แจ้งของมันขึ้นมา เวลาถ้ามันเป็นจริงของมันนะ เราไม่ต้องไปคาด ไม่ต้องไปหมาย

อดตา หิ อดตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตนนะ เวลามันสมดุขของมัน มัชฌิมาปฏิปทา คือความสมดุขของมัน ถ้าเป็นความสมดุขของมัน มันจะรวมตัว รวมตัวแล้วมันสมุจเฉท มันจะ

ฆ่า การทำร้ายกัน การเบียดเบียนกันไม่ดีเลย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้ทำทั้งสิ้น แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญมากการฆ่ากิเลส **องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสรรเสริญอย่างเดียว คือ การฆ่าทิฏฐิมานะในหัวใจของเรา**

กิเลสในหัวใจของคนน่ากลัวที่สุด ครูบาอาจารย์ท่านบอกเลยนะ กิเลสในใจของคนน่ากลัวที่สุด โลกนี้ไม่มีสิ่งใดน่ากลัวเท่ากับกิเลสของคนเลย แล้วกิเลสเป็นกิเลสของเรา

แล้วปัจจัยตัดสังขารทิฏฐิโก เวลามันสมดุลงของมัน มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง มันกลางด้วยภาวนามยปัญญา มันไม่ใช่กลางด้วยการคาดการณ์ มันไม่ได้กลางด้วยมาตรวัด ไม่ใช่! มันมัชฌิมาปฏิปทาเพราะความสมดุลงของธรรม ความสมดุลงของความเพียร ความสมดุลงของศีล ของสมาธิ ของปัญญา ที่มันผิดพลาดแล้วผิดพลาดเล่า การผิดพลาดคือยังไม่สมดุลง มันไม่สมดุลงมันก็ไม่มัชฌิมาปฏิปทา

เวลามัชฌิมาปฏิปทามีหนเดียว การฆ่ากิเลสมีครั้งเดียว คนตายได้หนเดียว ไม่มีตายซ้ำสอง แต่ก่อนหน้านั้นไม่เคยตาย มันแก้งสลับ ไม่ใช่สลับด้วยมันแก้ง มันแก้งสลับ พอปัญญามันหมุนขึ้นมันก็หลบหลีก มันหลบหลีก มันแก้งสลับ ใ้มันก็ตื่นตื่น ดีใจ พอมันฟื้นมานะกลิ้งไปเลยนะ แต่ถ้ามันสมุจเฉทปหาน **ยถาภูต** คือมันตายต่อหน้า เกิดญาณทัสสนะว่า มึงตายแล้ว มันชัดๆ ขนาดนั้นนะ

นี่พูดถึงว่าวันพระ วันพระ เรามาทำบุญกุศลกันก็เพื่อหลักใจของเรา ใ้เรื่องสัมมาอาชีวะเราก็ชวนชวายเป็นคนเกิดมามันต้องมีปัจจัยเครื่องอาศัยทั้งนั้นนะ ไม่มีเครื่องอาศัยมันจะดำรงชีวิตได้อย่างไร ชีวิตนี้มีค่ามาก ชีวิตนี้มีค่ามาก แล้วเราจะทิ้งให้มันตายไปหรือไม่มีใครง้อมทิ้งให้ชีวิตนี้มันเสียเปล่าหรอก แต่เราก็เลี้ยงชีวิตนี้ไว้ แล้วใครจะทำดีมาทีน้อยได้ขนาดไหน นั่นเป็นอำนาจวาสนาของใจดวงนั้น เหววัง